

Лисенко І.В.

Чернігівський національний технологічний університет, Чернігів, Україна

Модернізація продуктивних сил як визначальний чинник розвитку проблемних регіонів

На сучасному етапі ринкових реформ Україна зіткнулася з невизначеністю стратегічних пріоритетів регіонального розвитку, неготовністю проблемних регіонів до зростаючого конкурентного тиску на внутрішньому та зовнішніх ринках у боротьбі за матеріальні, фінансові та людські ресурси, а також можливістю ефективного використання геополітичного розташування регіональних систем та комплексів. Слід зазначити, що на сьогодні перед Україною постає проблема вибору пріоритетних стратегій розвитку проблемних регіонів. Така ситуація обумовлена відсутністю чітко означених, науково обґрунтованих економічних і соціальних стратегічних пріоритетів, неврахуванням особливостей довгострокових тенденцій регіонального розвитку.

Відсутність дієвої державної регіональної політики, лише посилює ризики та негативні тенденції життя громадян: наростання асиметрії в рівнях розвитку регіонів, деградація села, скорочення кількості та погіршення якості трудового потенціалу, депопуляція населення, посилення міграції з багатьох регіонів України працездатного населення, особливо молоді за межі України – все це створює негативні умови в розвитку територій. Для забезпечення ефективного функціонування економіки проблемних регіонів виникає необхідність наукового обґрунтування стратегій їх розвитку.

Одним з шляхів подолання кризових явищ у проблемних регіонах є модернізація продуктивних сил, що дозволить підвищити техніко-технологічний потенціал регіону, його конкурентоспроможність, розв'язати соціально-економічні проблеми та забезпечити стаке економічне зростання.

Щодо поняття «модернізація продуктивних сил», то тут слід зазначити, що її можна досягти за рахунок докорінного технологічного оновлення виробництва шляхом створення та впровадження нової техніки та прогресивних технологій, що забезпечують суттєве зростання продуктивності праці [2, с. 175].

Прогрес продуктивних сил лежить в основі розвитку людського потенціалу, засобів виробництва та предметів праці. Тому однією з найважливіших проблем є питання про джерело розвитку продуктивних сил. Іноді його шукають за межами виробництва – в особливостях географічного середовища, в зростанні населення і т. ін. Проте, розвиток продуктивних сил перебуває у самому виробництві. Стимул розвитку продуктивних сил закладений в існуючих соціально-економічних (виробничих) відносинах.

Враховуючи різні підходи щодо регіонального змісту розвитку продуктивних сил та виходячи із мети дослідження пропонуємо авторське визначення поняття «модернізація продуктивних сил»: модернізація продуктивних сил – це ряд стратегічних заходів організаційно-економічного та інноваційного характеру, спрямованих на впровадження прогресивних методів організації виробничого процесу у регіональному вимірі, техніко-технологічне переоснащення засобів виробництва та підготовку кваліфікованих кадрів, які в процесі поєднання забезпечують високу ефективність виробничого процесу.

Сучасні концепції модернізації продуктивних сил орієнтовані на досягнення їх сталого розвитку і передбачають: подолання існуючих диспропорцій у територіальній структурі національної економіки; максимальне використання переваг територіального поділу праці, особливостей природно-ресурсного та науково-виробничого потенціалу регіонів; удосконалення спеціалізації регіонів з урахуванням загальнодержавних інтересів; активізацію господарської діяльності у проблемних регіонах; забезпечення умов для прискореного розвитку галузей, що випускають конкурентоспроможну продукцію, та залучення іноземних інвестицій у регіони, де існують для цього найбільш сприятливі передумови; створення належних умов для життєдіяльності населення та ліквідацію зон надзвичайних екологічних ситуацій в окремих регіонах [1-4].

Державі необхідно здійснити комплекс заходів, спрямованих на досягнення сталого розвитку регіонів шляхом поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів на загальнодержавному та регіональному рівнях, максимально ефективно використання потенціалу регіонів в інтересах населення та держави в цілому. Тому для забезпечення сприятливих умов соціально-економічного розвитку проблемних регіонів, актуальним залишається питання модернізації їх продуктивних сил, оскільки це є головним напрямом виходу цих територій із кризи і досягнення ними економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Ільчук В.П. Сталий розвиток регіонів як умова забезпечення економічної безпеки України / В.П. Ільчук, І.В. Лисенко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія “Економічні науки”: науковий збірник / Черніг. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2014. – № 2 (74). – С. 153-162.
2. Лисенко І.В. Еволюція наукової думки у галузі модернізації продуктивних сил проблемних регіонів. / І.В. Лисенко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету: зб. наук. пр. – Чернігів: ЧДТУ, 2013. – № 1 (64). С. 171-176.
3. Лысенко И.В. Методические подходы к формированию механизма модернизации производительных сил проблемных регионов / И.В. Лысенко, М.В. Дубина // Научный

журнал «Вектор науки Тольяттинского государственного университета. Серия: Экономика и управление» № 4 (19). 2014. С. 27-30.

4. Шкарлет С.М. Модернізація продуктивних сил як визначальний чинник сталого розвитку проблемних регіонів / С.М. Шкарлет, В.П. Ільчук, І.В. Лисенко // Український журнал «Економіст» № 6 (2013). С. 4-6.